

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate; de Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. II. A qua virtute procedat gaudium seu delectatio, quâ Beati de Deo clarè viso, ut bono sibi proprio delectantur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77355)

- quantum ad exercitium: Ergo nec amor patriæ.
15. Respondeo primò, hoc argumentum nimis probare: probat enim amorem patriæ non esse necessarium, etiam quoad specificationem; cum charitas via, quæ est ejusdem speciei, non determinet aut necessitet voluntatem, quoad specificationem actûs, alioquin redderet illam impeccabilem.
16. Respondeo secundò, concessâ Majori & Minori, negando Consequentiam: necessitas enim charitatis in patria non oritur ex ejus specie, neque ex ipsius intensione, sed ex eo quòd regulatur per lumen gloriæ, & visionem beatam, quæ Deum ut summum bonum necessariò diligendum proponunt.
17. Dices: Per fidem Deus proponitur voluntati viatoris, ut summum & infinitum bonum, & tamen amor per illam regulatus est liber: Ergo quamvis in patria per lumen gloriæ, & claram visionem proponatur ut summum & infinitum bonum, amor tamen per illam regulatus erit liber.
18. Confirmatur: Diversitas approximationis & applicationis passî ad agens, non inducit necessitatem, sed solum intensiorem actionis, ut patet in diversa approximatione calefactibilis ad calefactivum: Sed clara Dei visio non representat diversam bonitatem, sed solum eandem melius applicat, & magis conjungit voluntati, quam fides & cognitio obscura: Ergo non inducit necessitatem amoris, sed solum majorem intensiorem illius.
19. Ad objectionem respondeo primò, concessò Antecedente, negando Consequentiam: nam etsi utrumque lumen Deum ut summum bonum representet, unum tamen illum representat clare, & ut est in se; alterum verò obscure, & per alienas species tale bonum proponit: unde sicut intellectus à vero, primo non autem secundo modo proposito, convincitur, ita & voluntas solum à summo bono clare cognito necessitur.
20. Respondeo secundò, quòd perseverante judicio, quò in via judicamus Deum esse summè diligendum, & non stante aliò contrariò, voluntas necessariò diligit; talis tamen dilectio est absolute libera, quia tale judicium subjacet potestati nostræ, tum ratione obscuritatis fidei, quæ non plene convincit & captivat intellectum; tum ratione fatigationis, quæ interdum fastidium causat in nobis; tum etiam ratione impeditenti quod præstat prædictus amor; impedit enim ne homo ad alia objecta, vel ad alios actus se applicet, in quibus potest majorem rationem boni apprehendere: nihil autem horum in clara Dei visione potest contingere; & ideò amor per illam regulatus omninò necessarius est.
21. Ad confirmationem respondeo primò, veram esse Majorem, quando in agente solum invenitur unus modus operandi, secus verò quando multiplex reperitur; tunc enim ex diversa approximatione & applicatione objecti potest nasci necessitas: in voluntate autem duplex modus agendi invenitur, naturæ scilicet & libertatis, ut supra vidimus.
22. Respondeo secundò, datâ Majori, negando Minorem: nam visio clara non solum approximat idem objectum, sed ob sui claritatem & evidentiam, adeò intellectum convincit, ut nec in illo aliquam rationem mali, nec in ejus amore aliquam rationem fastidij invenire possit: per
- A fidem autem non ita convincitur; & ideò etiam idem objectum ab utroque lumine proponatur, proponitur tamen veluti sub diversa ratione.
- Objicies tertio: Habitibus utimur cum volumus: Ergo etiam Beati utuntur habitu charitatis, & ejus actum exercent, quando volunt, & per consequens non diligunt necessariò Deum quoad exercitium.
- Respondeo concessò Antecedente, negando Consequentiam: licet enim voluntas affecta & elevata habitu charitatis, utatur habitu illo cum vult, quando regulatur judicio indifferenti, quod est principium & origo libertatis: non tamen utitur illo cum vult, sed necessariò rapitur in actum ejus, quando habitus ipse & voluntas subjiciuntur dictamini necessario, & judicio non indifferenti, ut contingit in patria.
- Dices: Beati possunt in carentia seu cessatione amoris beatifici aliquam rationem boni apprehendere, nempe exercitium libertatis: Ergo talis amor non regulatur dictamine necessario.
- Respondeo negando Antecedens: libertas enim exerceri non potest circa bonum universale & infinitum clare cognitum, ut à beatis cognoscitur, sed solum circa creaturas & bona particularia & limitata, quæ cum illo necessariam connexionem non habent: Sicut intellectus facultatem discurrendi & ratiocinandi circa prima principia exercere non potest, sed solum circa conclusiones quæ in illis virtualiter continentur.

ARTICVLVS II.

A qua virtute procedat gaudium seu delectatio, quâ Beati de Deo clare viso, ut bono sibi proprio delectantur?

DVPLEX in Beatis reperitur delectatio supernaturalis: una quæ provenit ab amore amicitie, quæ gaudet de bono divino in se considerato; de quo gaudium intelligitur illud Apocal. 19. *Quoniam regnavit Dominus Deus noster omnipotens, gaudeamus, & exultemus, & demus gloriam ei*: alia quæ oritur ex amore concupiscentie, & quæ gaudet de Deo, & bonis ipsius ut participatis, & ad ipsorum felicitatem conducentibus: de quo gaudium loquitur Propheta Psal. 55. *cum ait: Adimplebis me latitiam cum vultu tuo; delectationes in dextera tua usque in finem*. Prima elicitur à charitate, tanquam actus secundarius ejus: quia ut docet D. Thomas 2. 2. qu. 28. per totam, gaudere de bono amici, est actus & fructus amicitie & charitatis. Unde solum difficultas est de secunda, quæ cum ad amorem concupiscentie pertineat, non videtur posse à charitate, quæ est amor amicitie, procedere. Quare Suarez hic disp. 9. sectione 3. num. 12. & 3. p. qu. 7. art. 4. docet eam elici ab habitu spei, quem dicit remanere in patria, & fuisse in Christo; quamvis ab instanti conceptionis fuerit beatus & comprehensor, videritque divinam essentiam.

S I.

Vera sententia statuitur.

Deo tamen: Delectatio quâ Beati de Deo, ut bono sibi proprio eos beatificante, delectantur, quæ ad amorem concupiscentie pertinet.

net, non à virtute spei, sed ab habitu charitatis A elicitur.

26. Probatum prima pars, destruendo fundamentum Suaris: Spes non remanet in patria: Ergo talis delectatio in Beatis non elicitur à virtute spei. Consequentia patet, Antecedens probatur primò authoritate & ratione D. Thomæ infra qu. 67. art. 4. ubi inquit, *Virum spes maneat post mortem in statu gloria?* Et respondet non manere, idque probat in hunc modum. Motus cessat obtento termino: Sed spes se habet per modum motus tendentis ad beatitudinem & clarum Dei visionem: Ergo illà obtentà perit. Quam rationem etiam insinuat Apostolus ad Romanos 8. dum ait: *Spes quæ videatur non est spes: nam quod videt quis quid sperat?*

Secundò probatur idem Antecedens alià ratione, quam adducit idem S. Doctor 2. 2. qu. 18. art. 2. Subtrahit eò quod dat speciem, solvitur species: Sed in patria non subsistit id quod dat speciem virtuti spei, actus scilicet sperandi æternam beatitudinem, ut divinò auxiliò obtinendam; cum in patria habeatur ipsa beatitudo: Ergo in patria non remanet spes. Eadem ratione probat 3. p. quæst. 7. art. 4. spem non fuisse in Christo, qui fuit ab instanti conceptionis beatus.

27. Respondet Suarez, virtutem spei in via quatuor actus habere, scilicet amorem concupiscentiæ, quò Deum ut bonum sibi proprium diligit, desiderium quò eòdem modò Deum sibi exoptat, expectationem æternæ beatitudinis ut divinò auxiliò obtinendæ, & denique delectationem de tali bono: ex quibus actibus, inquit, secundus & tertius, scilicet desiderium & expectatio, cum sint de bono non habito, repugnant statui beatitudinis, & non manent in patria, bonò jam obtentò; bene tamen alij duo, nempe amor concupiscentiæ, & delectatio, cum illi non repugnent statui beatitudinis: unde ad illos eliciendos debet habitus spei remanere in patria.

28. Sed contrà: Licet habitus spei illos actus ordine quodam eliciat, non tamen specificatur ab omnibus, sed tantum ab uno primario & principaliori, scilicet ab actu sperandi; sicut generatio, licet producat essentiam & passiones, tamen solum specificatur ab essentia, secundariò verò respicit passiones medià essentià: Sed actus sperandi destruitur obtentà beatitudine, ut fatetur Suarez: Ergo illà obtentà tollitur specificativum habitus spei, & consequenter ipse habitus.

29. Respondet Suarez, habitum spei non respicere primariò & essentialiter actum sperandi, sed actum amoris concupiscentiæ, quò quis Deum ut bonum sibi proprium diligit.

Sed hæc solutio apertè continet doctrinam falsam, & à communi Theologorum sensu penitus alienam: Virtus enim denominatur à principaliori actu quem elicit: Atqui secunda virtus Theologica, ab omnibus spes appellatur: Ergo præcipuus ejus actus est actus sperandi, non verò amor concupiscentiæ, quò quis Deum ut bonum sibi proprium diligit.

Addo quòd spes, quæ est virtus, respondet spei, quæ est passio: Sed actus principalis spei, quæ est passio, non est, bonum sibi proprium & conveniens concupiscere, sed bonum arduum possibile sperare: unde non est in appetitu concupiscibili, sed in irascibili: Ergo pariter præ-

cipuus actus virtutis spei non est amor concupiscentiæ, quò quis Deum ut bonum sibi proprium diligit, sed actus sperandi, quò expectatur futura beatitudo.

Secunda pars conclusionis sequitur ex præcedenti: Cum enim delectatio de Deo viso in patria sit supernaturalis, utpote respiciens objectum supernaturale, non potest procedere à sola voluntate, sine concursu alicujus habitus supernaturalis, & alicujus virtutis Theologicæ; unde cum non possit elici à fide, vel à spe, quæ non remanent in patria, consequens est ut eliciatur à charitate.

Neque valet si dicas, illam posse procedere à voluntate, solò Dei auxiliò mota & elevata, absque ullo habitu supernaturali. Nam licet in aliquo casu id contingat, regulariter tamen, & juxta suam Dei dispositionem, per habitum, & non solum per auxilia elevantur potentia ad actus supernaturales; & sic debet assignari alicuius habitus concurrens ad delectationem, quam Beati de Deo clarè viso percipiunt.

Deinde eadem pars hæc ratione suaderi potest. Ab eodem habitu elicitur delectatio, à quo oritur amor, qui est causa illius: Sed amor concupiscentiæ, quò Beati Deum ut bonum sibi proprium diligit, procedit à virtute charitatis: Ergo & delectatio quæ ad illum consequitur. Major est certa: tum quia, ut ait D. Thomas 2. 2. qu. 28. art. 4. idem est habitus qui inclinat ad diligendum, & ad desiderandum bonum dilectum, & ad gaudendum de eo: tum etiam quia, ut docet idem S. Doctor in hac parte qu. 60. art. 4. actus qui non habent specialem difficultatem, non exigunt specialem habitum, sed procedunt ab eodem habitu, à quo oritur actus ille cum quo habent majorem connexionem: Atqui delectatio non habet specialem difficultatem, & habet maximam connexionem cum amore ad quem sequitur: Ergo ab eodem habitu elicitur, à quo oritur amor. Minor verò suadetur ex eodem D. Thoma 2. 2. qu. 25. art. 4. ubi docet quòd per charitatem non solum Deum & proximum, sed etiam nosmetipsos diligimus: Ergo amor concupiscentiæ, quò Beati Deum ut bonum sibi proprium diligit, est à virtute charitatis. Addo quòd, si aliquis Beatus nollet sibi beatitudinem, peccaret peccatò odij erga seipsum: Ergo ex opposito vult sibi beatitudinem ex charitate.

S. II.

Solvuntur objectiones.

Obijcies primò: Amor concupiscentiæ beatitudinis futuræ, & gaudium subsecutum ad illum, non pertinent ad charitatem, sed ad spem, juxta illud Apostoli ad Roman. 12. *Spe gaudentes*: Ergo etiam in patria amor concupiscentiæ, quò Beati Deum ut bonum sibi proprium diligit, & delectatio quæ ad illum sequitur, à virtute spei, non verò ab habitu charitatis eliciuntur.

Respondeo concessò Antecedente, negando Consequentiam: quia amor concupiscentiæ, quò in via appetimus beatitudinem, & de ea delectamur, illam respicit sub ratione boni ardui futuri, quod est objectum formale spei; in patria verò amor quò Beati diligunt beatitudinem, & delectantur de ea, respicit illam ut bonum præsens & jam obtentum; unde non po-

- rest elici à spe, quæ est de bono arduo & futuro, & quæ proinde in Beatis non manet; sed solum à charitate, ad quam tanquam ad proximiorum virtutem reducitur, & quæ sola ex virtutibus Theologicis remanet in patria.
35. Dices: Actus oppositi non possunt procedere ab eodem habitu: Sed amor amicitiae & concupiscentiae (idem dicendum de delectatione ad utrumque amorem consequente) inter se opponuntur; nam amor amicitiae respicit bonum amici, amor verò concupiscentiae respicit bonum proprium: Ergo in Beatis non possunt procedere à virtute charitatis.
36. Respondeo concessâ Majori, negando Minorem: Amor enim concupiscentiae non semper opponitur charitati, sed interdum illi subordinatur, & se habet ut actus ejus secundarius: nam ut supra ex D. Thoma vidimus, per charitatem non solum Deum & proximum, sed etiam nosmetipsos diligimus. Neque obstat, quòd amor amicitiae respicit bonum amici, amor verò concupiscentiae bonum proprium: quia bonum proprium non semper opponitur bono amici, sed interdum illi subordinatur, & cum eo connectitur, ut contingit in Beatis; illorum enim beatitudo, & delectatio quam ex ea percipiunt, non opponuntur Deo & bono ipsius, sed illi subordinantur, & ab eo procedunt, cum sint ipsius participatio: unde amor concupiscentiae, quòd Beati propriam beatitudinem diligunt, subindeque gaudium quod ex tali amore sequitur, à virtute charitatis, ut ejus actus secundarij procedunt.
37. Objicies secundo: Si actus delectationis in patria non eliciatur à virtute spei, maximè quia talis virtus non manet in patria: Sed falsum est quòd spes non remaneat in patria: Ergo actus delectationis in patria, à virtute spei eliciuntur. Major patet, Minor probatur. In Beatis remanet donum timoris, juxta illud Job. 26. *Columnae cali contremiscunt, & pavent ad nutum ejus:* quod de Beatis Angelis explicat D. Gregorius: unde etiam D. Thomas 3. p. qu. 7. art. 6. ponit tale donum in Christo, quamvis ab instanti conceptionis beatus fuerit, juxta illud Isaia 11. *Replebit eum spiritus timoris Domini:* Ergo etiam spes fuit in Christo, & remanet in Beatis. Probatur Consequentia: nam sicut bonum arduum possibile obtineri, est objectum formale spei, ita malum arduum possibile evitari, est objectum formale timoris: Ergo si hoc non obstante in Christo & in Beatis reperitur donum timoris, etiam virtus spei poterit remanere in patria.
38. Respondeo concessâ Majori, negando Minorem. Ad cujus probationem, concessò Antecedente, nego Consequentiam. Ad probationem illius, distinguo Antecedens. Malum arduum possibile evitari est objectum formale timoris, ut est passio, concedo Antecedens, ut est donum Spiritus sancti, nego Antecedens: objectum enim timoris, ut est donum, est divina majestas, & excellentia, ut potens infligere aliquod malum, vel privare aliquò bonò; unde quamvis in Beatis non sit timor qui est passio, bene tamen timor qui est donum Spiritus Sancti. Verum in illis non propterea remanet spes, prout est virtus Theologica: quia in patria, obtentâ beatitudine, perit objectum formale illius, ut supra ostendimus. Solutio est D. Thomæ 3. p. qu. 7. art. 1. ubi docet in Christo fuisse donum timoris, & sibi primò objicit: *Pro-*
- A *detur quòd in Christo non fuerit donum timoris: spes enim videtur prior quàm timor: nam spei objectum est bonum, timoris verò malum: Sed in Christo non fuit virtus spei, ut supra dictum est: Ergo etiam non fuit in eo donum timoris.* Cui argumento sic respondet: *Ad primum dicendum quòd habitus virtutum & donorum propriè & per se respiciunt bonum, malum autem ex consequenti.... & ideo de ratione doni timoris non est illud malum quòd respicit timor; sed eminentia illius boni, scilicet divini, cujus potestate aliquod malum infligi potest. Sed spes secundum quòd virtus est, respicit non solum authorem boni, sed etiam ipsum bonum: in quantum est non habitum; & ideo Christo, qui jam habebat perfectum beatitudinis bonum, non attribuitur virtus spei, sed donum timoris.* Idem cum proportione dicendum est de Beatis.

ARTICVLVS III.

Quodnam sit objectum proximum & immediatum delectationis seu frustrationis beatificæ?

S. I.

C *Quibusdam premissis status difficultatis proponitur.*

NOTANDVM primò, quòd omnis inclinatio, quæ bonum aliquod insequitur, possessione illius quietatur; & quòd ex illa possessione resultat terminus quidam, qui in omnibus dicit cessationem motus, in singulis verò ex diversitate inclinationis diversam addit perfectionem, & diversum sortitur nomen. Quando lapsus possidet centrum, resultat terminus, quies scilicet, quæ præcisè dicit cessationem motus: quando bruta possident bonum apprehensum, resultat delectatio: quando creatura intellectualis possidet suum bonum intellectualem, resultat terminus, qui dicitur gaudium; & hoc quidem perfectius quiete & delectatione, sicut ipsa inclinatio rationalis perfectior est sensitivâ; si verò sit possessio ultimi finis, dicitur fruitio. Quærimus ergo quodnam sit objectum proximum & immediatum illius delectationis, quæ ex visione beatificæ & consecutione ultimi finis oritur, & quæ à Theologis fruitio beatificæ appellatur? Pro resolutione

Notandum secundo, triplicem posse distinguui in Beatis fruitionem & delectationem: primam quæ delectatur de bono divino, quatenus bonum Dei est: secundam, quæ delectatur de Deo, ut presente & habito per visionem: tertiam, quæ delectatur de actu visionis beatificæ quam eliciunt. Prima ad amorem amicitiae spectat, duæ verò posteriores ad amorem concupiscentiae. Si ergo loquamur de prima, certum est illam habere pro objecto proximo & immediato ipsum Deum, & visionem solum esse conditionem necessariò requisitam, ut de Deo & bono divino Beati delectentur: habet enim solum rationem cognitionis, cognitio autem solum est conditio objecti voluntatis, ut docetur in Philosophia. Solum ergo difficultas procedit de secunda & tertia delectatione, quæ ad amorem concupiscentiae pertinent.

S. II.